

Mia kara ter' –
naskolok' en la koro.
Oni ne vendas.

Li kaj Ŝi survoje –
Fortuna decido, sed...
estos ventegoj.

Eva kun pomo –
korpa kaj spirita ĉarm'.
Tento embuskas.

“Direktoj” – Kien? –
propra elekto. Iam,
ie finiĝas.

Memor' en bildo –
brilas ora somere
nia naskolok'.

“Kronometro” – La
tempo kuras. Ne perdu
eĉ momenton! Ja

“La muroj” – baroj
por nia vivkreskado?
Ne, murpentraĵoj!

En “Purpura nokt”
ĉu li enigmojn pentris?
Anima riĉec'.

“Printempa pejzaĝ” “
en la anim' de pentrist'.”
Aŭtuno venis.

La aŭtor' pentras.
Silentu! Li ekflugas
post la ideo...

* *Petar Petrov estas pentristo en urbo
Dobriĉ, Bulgario*

verkis kaj sendis
Elena Popova,
el Bulgario

Ĉu ekzistas Esperanta kulturo?

Esperanta kulturo - ĉu ĝi ekzistas aŭ ne? La esperantistoj ofte starigas tiun ĉi demandon. Multaj el ili estas firme konvinkitaj, ke Esperanta kulturo ekzistas, ke dum jarcento en Esperanto estas kreita riĉa originala literaturo, abundas valoraj tradukoj, ne mankas ankaŭ teatraj, eĉ muzikaj prezentoj en Esperanto kaj tio formas originalan, malgraŭ nekutiman kulturon, kiu tamen jam estas ero de la vasta monda kulturo.

La reprezentantoj de la alia tendaro provas konvinki nin, ke Esperanto estas nur ilo, nur lingvo, kiun parolas homoj el diversaj popoloj kaj nacioj, kiuj, malgraŭ la ekzistantaj literaturaj kaj teatraj verkoj en Esperanto, ne povas formi memstaran kulturon, ĉar mankas kulturaj tradicioj, mankas unueca homgrupo, kies komuna historio kaj etna evoluo povus krei memstaran kulturon. Laŭ mi en iliaj asertoj ne mankas logiko, sed ŝajne ili pravis rilate la unuan periodon de la evoluo kaj disvastiĝo de Esperanto-movado. Tiam, malgraŭ ke de la komenco estis kreitaj originalaj

de Julian Modest, el Bulgario

literaturaj verkoj en Esperanto, ni ankoraŭ ne povis paroli pri apero de Esperanta kulturo, ĉar fakte la unuajn literaturajn verkojn kreis esperantistoj el diversaj landoj kaj la sola komuna trajto de tiuj ĉi verkoj estas la lingvo Esperanto, en kiu oni kreis ilin. Tamen jam en la unuaj Esperanto-verkoj ekaperis la originala kerno de la estonta Esperanta kulturo, nome, ke la Lingvo Internacia celas solvi ne nur la mondan lingvan problemon, sed la plej nobla ĝia celo estas la amikeco inter la homoj kaj tiu ĉi ĉefa ideo estis brile esprimita jam en la fruaj Esperanto-verkoj.

Iom post iom tiu ĉi ideo fariĝis gvida en la Esperanta literaturo kaj nun la ĉefa trajto de nia literaturo estas homamo.

Kiel ĉe ĉiuj nacioj, la kulturo formiĝas longe kaj malrapide. Necesas multaj generacioj kaj ĉiu generacio estas deviga riĉigi la kulturan trezorejon de sia nacio. Ankaŭ la Esperanta kulturo bezonas la kontribuon de pluraj generacioj, sed sendube la fundamentoj de la Esperanta kulturo estas firme

starigitaj. Post la unuaj nekuraĝaj provoj de la Esperanto-pioniroj, inter kiuj estis talentaj poetoj, verkistoj, artistoj, eĉ kantistoj, venis la dua generacio, kiu jam havis la necesajn ekzemplojn kaj modelojn. Ni ankoraŭ ne sufiĉe bone esploris la vojon, la formiĝon de la Esperanta kulturo, sed ŝajnas al mi, ke ĝi sekvas la naturan evoluon de ĉiuj naciaj kulturoj.

Pro la fakto, ke Esperanto naskiĝis en Eŭropo kaj pli ĝuste en la slavaj regionoj de Eŭropo, ĝia kulturo, pli precize ĝia literaturo estis forte influita de la riĉa slava literaturo - rusa kaj pola. Zamenhof, Grabovski, Kabe, Devjatnin kaj preskaŭ ĉiuj poetoj kaj verkistoj de la slava skolo, alportis al nia literaturo elementojn el la slava literaturo, slava kulturo, kiu nur helpis la junan Esperantan literaturon kaj kulturon. Poste venis la influo de la franca literaturo, dank' al la talentaj verkoj de kelkaj francdevenaj esperantistoj.

Iom post iom nia literaturo liberiĝis de la influoj kaj en ĝi eksonis tute originalaj voĉoj, kiuj alportis originalajn motivojn kaj ideojn.

La dua generacio de la Esperantaj kreintoj jam havis la malfacilan, sed noblan taskon formi la veran vizaĝon de nia literaturo kaj prepari la grundon, sur kiu poste devas elkreski kaj ekflori la bela arbeto de la Esperanta kulturo. Grandega estas la rolo de Kalocsay kaj Baghy kaj malgraŭ ke ili alportis la influon de la hungara literaturo kaj kulturo, ili tamen formis la unuajn trajtojn de la nova Esperanta kulturo. Laŭ mi ili estas la unuaj veraj kreintoj de nia kulturo, ĉar ili daŭrigis la laboron de Zamenhof, Grabovski, Kabe kaj formis la tradicion en la Esperanta kulturo.

Nun ni ne povas imagi la eminentajn tradukojn de Kalocsay kaj liajn originalajn poemojn, se ne ekzistis la modelaj tradukoj de Grabovski. Ni ne povas imagi la allogan prozan stilon de Julio Baghy, se li ne konis la tradukojn de Kabe aŭ pli ĝuste la klasikan tradukon de "Faraono".

Kalocsay kaj Baghy fidelis al la tradicio kaj daŭrigis la tradicion. Kalocsay dum mallonga tempo prilaboris la Esperantan poetikon kaj donis brilajn modelojn de Esperantaj sonetoj, baladoj, rondeloj. Baghy kreis la unuajn verajn Esperanto-romanojn kaj pruvis, ke en la Lingvo Internacia povas ekzisti Esperanto-romanoj. Eĉ en lia krestomatia "Verda koro" rolas esperantistoj, kiuj malgraŭ iom flanke tamen esprimas Esperantajn problemojn.

Post la Dua Mondmilito sur la firmamento de nia Esperanta kulturo aperas novaj kreintoj, sed ili ne aperis el nenio, ili venis por daŭrigi la laboron de siaj antaŭuloj kaj instruistoj. Nun eble William Auld ne estus tiel forte ligita al la Esperanta kulturo, se ne ekzistus la literatura agado de Kalocsay kaj Eŭgeno Mihalski, aŭ Marjorie Boulton kaj Eli Urbanova ne

povus enpenetri profunden en la maltrankvilan inan animon, se antaŭ ili ne estus la teneraj inaj poemoj de Hilda Dresen.

Tamen kiam ni parolas pri la Esperanta kulturo ni ne devas pensi, ke ĝi estas tute fermita kaj memstara. Tiu ĉi kulturo eble apartenas al la plej larĝe malfermitaj mondaj kulturoj, ĉar ĝiaj kreintoj estas reprezentantoj de diversaj popoloj kaj nacioj kaj malgraŭ ke ili vole aŭ nevole sekvas la tradiciojn de nia juna kulturo, ili alportas en ĝin la motivojn, la elementojn de siaj propraj naciaj kulturoj. Tial en la Esperanta literaturo oni rimarkas hispanajn, brazilajn, japanajn motivojn, kiujn oni malfacile povas malkovri en kiu ajn eŭropa aŭ azia kulturo.

Nia Esperanta kulturo ankoraŭ estas tro juna, sed laŭ mi, ĝi rapide evoluas kaj tion atestas ne nur ĝia sufiĉe riĉa literaturo, sed ĝia teatro, ĝia pupateatro, ĝia muziko. Ni nur povas bedaŭri, ke ni ankoraŭ ne havas ampleksajn literaturajn revuojn, pli stabilajn libroeldonejojn, konstantajn teatrojn, filmojn, pli vastajn radio- kaj televid-elsendojn kaj kompreneble lernejojn, en kiuj la Esperantaj kulturaj valoraroj edukas en la junaj esperantistoj homamon. Tamen la juna Esperanta kulturo ekzistas kaj tion pruvas la kongresoj, la festivaloj, la naciaj revuoj de Esperantaj kanto kaj parolo.

Ĉi-jare mi partoprenis kiel ĵuriano de Nacia revuo de Esperantaj kanto kaj parolo en urbo Stara Zagora, kie ravis min la entuziasmo, la fervoro de la multnombraj junaj partoprenantoj. Ili recitas poemojn de la plej elstaraj nuntempaj Esperanto-poetoj, ili kantas vere belegajn kaj originalajn Esperanto-kantojn kaj tio montras, ke la Esperanta kulturo ne nur ekzistas kaj vivas en ili, sed ili mem estas kreintoj de tiu ĉi kulturo. Kaj nevole mi pensas, ke kulturo, kiu eniris kaj flamigis la junajn korojn ne povas malaperi, ĝi vere ekzistas kaj ekzistos.

Julian Modest, Sofio,
la 20-an de aŭgusto 1989
(el la libro de Modest "*Literaturaj konfesoj*")